

чином не позначені загальногеографічні спеціальності та дисципліни. Географічна наука зберігає свій традиційний поділ на дві гілки – фізичну та економічну (тепер суспільну) географії. Напрямок загальногеографічних досліджень не має необхідного теоретико-методологічного розроблення.

Найбільш складними та актуальними у наш час є такі методологічні питання:

- 1) перегляд радянських ідеологем на розуміння принципів взаємодії суспільства з природним середовищем; відмова від партійного гасла «людина – господар природи»;
- 2) подолання радянських ідеологем щодо об'єкту географії та методологічного розмежування фізичної та економічної (суспільної) географії;
- 3) співвідношення та розмежування галузевих та інтегрованих підходів у визначенні предметної області географічної науки;
- 4) формування у предметній області географії нового напрямку, що розглядає земну оболонку як єдину й цілісну геосферу;
- 5) сучасне визначення предметів географічної науки в цілому та її гілок – природничої і суспільної географії, що враховує новітні методологічні трансформації географічної науки.

Перше питання орієнтоване на відмову від «величних планів перетворення природи», кампаній освоєння цілинних земель та подібних перетворень природного середовища.

Друге питання позначає проблему складу земної оболонки та співвідношення понять географічна оболонка та ландшафтна оболонка.

Наступні питання (п.п. 3-5) орієнтовані на методологічну трансформацію географічної науки. Вітчизняна географія успадкувала від радянських часів глибоке розмежування на фізичну і економічну (суспільну) географію, своєрідне «співіснування двох географій». Чимало вітчизняних авторів підкреслюють необхідність комплексного врахування складових земної оболонки у визначенні предметної області соціально-економічної географії, але проблему методологічного перегляду предметної області географії та формування напрямку загальногеографічних досліджень автори, як правило, не зачіпають.

Ярьоменко Сергій Григорович

Одеський національний технологічний університет, Познанський економічний університет

ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В ПОЛЬЩІ - ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ

Географічна освіта в Польщі формується на основі вивчення географії в школі – основній (4-8 клас), старшій школі або технікумах (коледжах і т. д.), а також у вищій школі – в

університетах. Формування географічної науки спирається на кілька ключових університетів, розміщених в центрах воєводств. Найбільш відомими університетами залишаються Ягеллонський, Варшавський, Гданський, університет Адама Міцкевича. Трендом змін залишається відокремлення просторової економіки у напрям, який переважно розміщується на факультетах географії, частково – в інженерних університетах. Натомість, спостерігається негативний тренд скорочення кількості студентів, що обирають спеціальність «Географія». Подібна ситуація в докторських школах. На відміну від України, докторські школи з географії поділені між двома науковими галузями – соціальними науками, де знаходиться наукова спеціальність «Соціально-економічна географія та просторова економіка» разом з економічними, правовими науками, та з науками про Землю, в яку входять географія (природнича) та геологія, що разом входять до групи природничих та точних наук. Зміни пов'язані із постановою Міністерства освіти і науки Польщі від 2018 року, що призвело до зміни структури докторських шкіл та розподілу наук відповідно до наукових галузей.

Повномасштабна агресія Росії призвела до прискорення негативних тенденцій у вищій школі, а на окупованих територіях призводить до деградації системи освіти та науки. Зниження видатків на систему організації освіти, підтримку українських науковців потребує пошуку джерел фінансування. Одним із таких можливих напрямків є поглиблення міжнародної співпраці з науковцями з ЄС, в тому числі, Польщі. Проте постає низка бар'єрів для активної двосторонньої діяльності: перепони у можливості співфінансування проектів, обмеження міжнародної мобільності, а також подальше зниження кількості здобувачів освіти, що у перспективі несе загрозу організації навчання географії у середній школі. Необхідність зміни парадигми викладання географії є тривалою дискусією, проте до сьогодні продовжуються пошуки оптимального контенту для географії в школі, її місце серед наукових напрямків. Важливим є також розуміння значення географії для питань просторового розвитку країни, а також завдань, що стоять перед відбудовою країни. Міжнародна співпраця у вищій школі, підвищення ролі географії в науковій та освітній сфері, пріоритетність у державній політиці фундаментальної науки є актуальною проблемою для сучасних географічних наук.